

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра підприємництва та маркетингу

СИЛАБУС
УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

Рік навчання 2021/2022

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Економіка підприємства Бакалавр на базі м/с	Вибіркова
Кількість годин/кредитів ECTS 120/4		Рік навчання 2
		Семестр 4-ий
ІНДЗ: є		Лекції 24 год.
		Практичні (семінарські) 24 год. Лабораторні 0 год. Індивідуальні 10 год.
		Самостійна робота 62 год. Консультації 0 год.
	Форма контролю залік	

II. Інформація про викладача (-ів)

Бортнік Світлана Миколаївна, к.е.н., доцент кафедри підприємництва та маркетингу,
Bortnik.Svetlana@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Вибіркова дисципліна «Управління витратами» спрямована на формування практичних фахових компетенцій щодо застосування сучасних прогресивних методів, технологій та інструментів управління витратами на підприємстві; питання прогнозування та поточного планування витрат; визначення витрат на стадіях життєвого циклу продукції; особливості практичного застосування сучасних методів управління витратами.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни. Мета вивчення дисципліни – формування у майбутніх підприємців системних теоретичних знань та відпрацювання практичних навичок управління витратами за видами, центрами відповідальності та носіями для мінімізації їх рівня, обґрунтування оптимальних управлінських рішень. **Основні завдання** полягають у формуванні здатностей до визначення місця управління витратами в системі менеджменту; формування витрат за місцями і центрами відповідальності; розкриття процесу контролю витрат і стимулювання економії ресурсів; висвітлення проблем управління трудовими ресурсами та витратами, що пов'язані з їх функціонуванням; розгляд класифікації і формування витрат на мікрорівні, калькуляції собівартості з повним розподілом витрат і за змінними витратами; розкриття систем управління запасами; розгляд напрямків оперативного регулювання виробничих витрат; вивчення впливу макроекономічного регулювання та формування витрат у системі менеджменту. Основними завданнями вивчення дисципліни «Управління витратами» є набуття студентами теоретичних знань про закономірності формування витрат за видами, центрами відповідальності та носіями для мінімізації їх рівня та обґрунтування оптимальних

господарських рішень; засвоєння методики визначення ефективності витрат; розуміння ведення розрахунково-облікових операцій і перевірки господарських показників; вірне застосування даних про витрати для розробки рішень на перспективу, регулювання та контролювання витрат, планування реального рівня прибутку.

3. Результати навчання (компетентності).

Загальні компетентності

ЗК-1. Здатність до фундаментального аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів. Вміння виявляти, аналізувати і структурувати проблеми підприємства і розробляти рішення.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

Фахові компетентності

ФК-2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ФК-8. Здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

ФК-10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

ФК-12. Здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі теорії й практики економіки підприємства та підприємницької діяльності.

ФК-15. Здатність оптимізувати зміст прогнозів і планів склад показників та методів їх обчислення. Здатність проектувати та удосконалювати систему планування і контролю діяльності підприємства.

ФК-18. Здатність за допомоги сучасного методичного інструментарію проводити оптимізацію структури капіталу, матеріальних та фінансових потоків підприємства.

ФК-22. Здатність визначати напрями розвитку підприємства, здійснювати пошук засобів їх реалізації. Здатність прийняття ефективних управлінських рішень.

Програмні результати навчання

ПРН-2. Вміти проводити науково-методологічні дослідження діяльності підприємства, аналіз та оцінку використання його потенціалу в досягненні цілей.

ПРН-3. Уміти розробляти методику техніко-економічних розрахунків потреби в ресурсах, рівня їх використання та результатів діяльності.

ПРН-5. Вміти проводити комплексний економічний аналіз діяльності підприємства в умовах ризику та невизначеності.

ПРН-7. Уміти розробляти та обґрунтовувати господарські рішення щодо підвищення конкурентоспроможності та ефективності функціонування підприємства.

ПРН-8. Вміти здійснювати контроль за ефективністю використання ресурсів і досягненням поставлених завдань.

ПРН-14. Здатність визначати, аналізувати та оптимізувати бізнес-процеси, оцінювати їх вартість за допомогою коректно сформованої системи показників.

ПРН-19. Здатність прогнозувати динаміку змін якості товарів при просуванні товару за допомогою сучасних методів математичного моделювання. Здатність аналізувати та обробляти аналітичні дані для прийняття управлінських рішень щодо проведення біржових операцій.

ПРН-20. Здатність проводити факторний аналіз використання ресурсів. Здатність перевіряти додержання нормативних параметрів продуктивності використання ресурсів і формування собівартості продукції.

ПРН-21. Здатність аналізувати і оцінювати ризики, здійснювати заходи щодо їх оптимізації; оцінювати ефективність використання ресурсів для мінімізації економічних втрат

4. Структура навчальної дисципліни.

Схема курсу денної форми навчання

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ. (Семін.)	Індивід.	Самост роб.
Змістовий модуль 1. Основи контролінгу в діяльності підприємства					
Тема 1. Економічна сутність витрат. Поняття та зміст управління витратами	11	2	2	1	6
Тема 2. Загальна характеристика та класифікація витрат	11	2	2	1	6
Тема 3. Система управління витратами	11	2	2	1	6
Тема 4. Методичні основи формування витрат підприємства. Розрахунок собівартості продукції	13	3	3	1	6
Тема 5. Методи управління витратами	14	3	3	1	7
Разом за змістовим модулем 1	60	12	12	5	31
Змістовий модуль 2. Організаційні аспекти контролінгу в діяльності підприємства					
Тема 6. Використання показників витрат у прийнятті управлінських рішень	11	2	2	1	6
Тема 7. Функціонально-вартісний аналіз процесів формування витрат	11	2	2	1	6
Тема 8. Стратегічне управління витратами	11	2	2	1	6
Тема 9. Оптимізація витрат підприємства	13	3	3	1	6
Тема 10. Оцінка ефективності управління витратами. Контроль в управлінні витратами	14	3	3	1	7
Разом за змістовим модулем 2	60	12	12	5	31
Усього годин	120	24	24	10	62

5. Завдання для самостійного опрацювання.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення лекційних та практичних (семінарських) занять. Певна частина матеріалу має бути засвоєна студентами в процесі самостійної роботи, підготовки до практичних занять та виконання контрольних завдань.

Самостійна робота здійснюється методом індивідуального вивчення кожним студентом певних розділів навчальної програми з використанням рекомендованої літератури та консультаціями викладача. Відповідно до програми дисципліни самостійна робота виконується за такими складовими: опрацювання лекційного матеріалу; підготовка до практичних занять; опрацювання окремих частин програми, які не викладались на лекціях; підготовка реферату (есе); підготовка доповіді з презентацією; підготовка до тестування.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Сутність витрат, види та форми собівартості продукції.
2. Функції управління витратами.
3. Загальна схема та взаємозв'язок управління витратами на підприємстві. Принципи управління витратами.
4. Завдання та основні ознаки класифікації витрат.
5. Основні ознаки класифікації витрат.
6. Класифікація витрат на виробництво.
7. Залежність витрат від обсягів виробництва.
8. Точка беззбитковості на основі аналізу „витрати – випуск - прибуток”. Маржинальний прибуток.

9. Точка безбитковості та визначення короткотермінового результату на основі сум покриття.
10. Графіки безбитковості: на основі змінних витрат, з диференціацією постійних витрат за рівнями покриття, з диференціацією постійних витрат за статтями витрат.
11. Альтернативні витрати, релевантність та прийняття управлінських рішень.
12. Основні завдання планування витрат.
13. Попередня оцінка витрат. Інтервал допустимих витрат на виробництво та реалізацію продукції.
14. Поточні кошториси витрат на виробництво, витрат на утримання функціональних відділів та служб.
15. Комплексні та цільові кошториси.
16. Витрати по стадіям життєвого циклу продукту. Поетапний (постадійний) склад витрат.
17. Визначення та нормування витрат з метою стабілізації та зниження. Основні групи методів розрахунку окремих елементів витрат.
18. Склад витрат на якість. Класифікація витрат на якість.
19. Співвідношення рівня витрат та необхідної якості продукції.
20. Використання функціонально-вартісного аналізу для зниження витрат на продукцію.
21. Види запасів на підприємстві.
22. Оцінка матеріальних запасів при їх списанні на витрати виробництва та витрати обігу.
23. Вплив управління запасами на витрати підприємства та економічний результат його роботи.
24. Калькулювання собівартості. Види калькуляцій. Методи калькулювання собівартості продукції.
25. Аналіз загальної суми витрат на виробництво продукції. Склад робіт за аналізом витрат на підприємстві.

IV. Політика оцінювання

Політика щодо академічної доброчесності.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату. Списування під час контрольних робіт та заліків заборонені.

Студентам потрібно пройти безкоштовний курс академічної доброчесності в університеті <https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/>

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-1 бал). Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Шкала оцінювання

Оцінювання курсу денної форми навчання

Вид заняття	Аудиторне навантаження			Самостійна робота	Консультації
	Лекції	Практичні заняття	Модульний контроль		
Форма контролю	Відвідування занять	Усне опитування, ситуаційні завдання, розв'язування задач	Тести в moodle	Письмова самостійна робота	Онлайн-консультавання
Бал оцінювання	Не оцінюється	36	60	4	0

Оцінка в	Оцінка	Критерії оцінювання
----------	--------	---------------------

балах		
90 – 100	Відмінно	Студент опрацював цілий курс згідно програми, оперує основними поняттями та вміє їх застосовувати на практиці, здобув компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання високого рівня складності
82 – 89	Дуже добре	Студент опрацював цілий курс згідно програми, оперує основними поняттями, проте може застосувати більшість положень на практиці, здобути компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання високого рівня складності з незначними помилками
75 - 81	Добре	Студент опановує 80–90 % курсу згідно програми, оперує більшістю основних понять та може їх застосувати на практиці, здобути окремі компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання середнього рівня складності
67 -74	Задовільно	Студент опановує 60-70% основного курсу згідно програми, оперує окремими основними поняттями та може їх застосувати на практиці, здобути окремі компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання середнього рівня складності з незначними помилками
60 - 66	Достатньо	Студент опановує 60% основного курсу згідно програми, оперує окремими основними поняттями та може їх застосувати на практиці, здобути окремі компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання середнього рівня складності з допомогою лектора
1 – 59	Незадовільно	Студент опановує 60% основного курсу згідно програми, оперує окремими основними поняттями та може їх застосувати на практиці, здобути окремі компетенції, знання та вміння, не розв'язує завдання середнього рівня складності з допомогою лектора

V. Підсумковий контроль

Залік відбувається у формі виконання тестових завдань. Тестові запитання складено відповідно до програми курсу. Містять 60 запитань з однією правильною відповіддю. Кожне запитання оцінюється в один бал. Максимальна оцінка 60 балів. Залік проводиться згідно розкладу.

VI. Рекомендована література

Основна

1. Грещак М.Г., Гордієнко В.М., Коцюба О.С., Лозовик Ю.М. Управління витратами: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2008. 264 с.
2. Данилко В.К., Кушніренко О.М., Марченко К.С. Управління витратами : навч. посіб. Київ: Каравела, 2012. 216 с.
3. Захарченко Л.А., Жаданова Ю.О., Яцкевич І.В. Управління витратами: навч. посібник до практичних занять з курсу «Управління витратами». Одеса: ОНАЗ, 2009. 216 с.
4. Іванюта П.В., Лугівська О.П. Управління ресурсами та витратами: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2010. 320 с.

Додаткова

5. Партин Г.О., Задерецька Р.І. Фінансовий контролінг : навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 232
6. Партин Г.О., Загородній А.Г., Свідрик Т. І., Ясінська А. І. Управлінський облік : підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 280 с.
7. Біла О. Г. Управління витратами підприємства: теорія та практика: монографія / О. Г. Біла, І. Л. Боднарюк, Т. В. Мединська. Львів: Видво ЛКА, 2012. 200 с.
8. Погорелов Ю. С., Христенко Л. М., Алейніков А. А., Макухін Г. А. Управління витратами підприємства: навч. посібник. Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2011. 628 с.
9. Давидович І.Є. Управління витратами : навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2008. 320с.
10. Лубенченко О. Е., Акмаєва Н. В., Чабаненко І. Л. Фінансовий контролінг суб'єктів господарювання : навч. посібн. Алчевськ : ДонДТУ, 2010. 116 с.

Викладач

С.М. Бортнік